

Olof Palme

Jag arbetade större delen av 1970-talet i kanslihuset och då och då träffade jag på Olof Palme. Det kunde vara vid en föredragning för regeringen, tillsammans med det egna statsrådet i riksdagen, kanske vid någon resa ut i landet (bla var jag med vid en tvådagarsresa med Palme till Västernorrland 1975). Men trots att jag tillhörde departementsledningen i industridepartementet var det ändå förhållandevis sällsynta möten, och det var nästan alltid ett antal andra människor närvarande. Ett tillfälle var lite annorlunda, jag berättar om det i bokens inledningskapitel (sid 23-25).

“Riksdagsvalet 1976 kom att bli ett historiskt val. Socialdemokraterna förlorade regeringsmakten för första gången på decennier, partiet hade med ett kort undantag för den så kallade Bramstorp-regeringen i mitten av 1930-talet oavbrutet haft regeringsansvaret sedan 1932. Den socialdemokratiska regeringen under Olof Palme ersattes i början av oktober 1976 med en borgerlig regering med Torbjörn Fälldin, centerledaren, som statsminister. Ny industriminister blev Nils G. Åsling.

Även för mig kom regeringsskiftet att få konsekvenser. Som planeringschef och nära medarbetare till den avgående industriministern Rune B. Johansson stod jag inför ett dilemma. Det fanns inget som tvingade mig att sluta. De enda departementstjänstemän som förväntades lämna sina anställningar vid ett regeringsskifte var statssekreteraren och informationssekreteraren. Det var snarare ett moraliskt ställningstagande, och för min del valde jag att efter ett par veckor gå in till Nils G. Åsling och begära att få sluta som planeringschef. Han försökte, till min förvåning, övertala mig att stanna kvar men beslutet stod fast med det tillägget att jag lovade att, som det hette, ”stå till departementschefens förfogande för särskilda uppdrag” under en tid. Det kom att betyda att jag under det närmaste året, från en liten skrubbe i departementslokalernas periferi, arbetade som vanlig handläggare med vissa frågor som industriministern ville ha hjälp med. Bland annat var jag statens man i den stora Algots-konkursen sommaren 1977.

Det här är bakgrunden, tecknad i breda penseldrag, till det åttonde viktiga vägvalet i mitt liv.

För socialdemokratin innebar förlusten av regeringsinnehavet att partiet inte längre kunde luta sig mot kanslihusets stora och kraftfulla utredningsresurser. Det var ett problem för partistrategerna. I en process som jag inte vet något om bestämdes det att partiet tillsammans med fackföreningsrörelsen skulle bygga upp en ”tanke-smedja” där man skulle samla ett antal före detta kanslihus-tjänstemän som stod socialdemokratin nära, eller hade arbetat nära den socialdemokratiska regeringen och dess statsråd. Tanken var att när socialdemokratin återkom till regeringsmakten, och det räknade säkert partiledningen med skulle bli redan om tre år, skulle man ha en kader av erfarna kanslihus-tjänstemän att sätta in på viktiga poster.

Jag kom att bli en av dem som erbjöds att arbeta i den här tankesmedjan. Jag blev uppringd av Bert Lundin, då förbundsordförande i Metall och en person som jag verkligen gillade, och som jag hade haft många kontakter med under åren. Han bjöd mig på lunch, och sa: ”Olof Palme kommer också.” Så under en lunch i Metallhuset med bara oss tre blev jag tillfrågad

om jag skulle vilja ingå i den särskilda utredningsgrupp som partiet och fackföreningsrörelsen skulle bilda, och som skulle bestå av ett antal av mina gamla tjänstemannakollegor från olika departement. Ett av de namn som nämndes var Odd Engström (senare statsråd och vice statsminister). Mitt ansvar skulle gälla näringspolitiken. Jag lovade att tänka på saken och återkomma.

I ett brev till Olof Palme några dagar senare tackade jag nej. Mitt huvudargument för att inte acceptera det smickrande erbjudandet – trots allt var det två av den svenska arbetarrörelsens tyngsta företrädare som hade frågat mig, och i viss mån försökt övertala mig – var att jag hade beslutat mig för att försöka hitta ett jobb i den privata sektorn, och följaktligen välja bort den ”politiska” karriärvägen som i praktiken handlade om att man blev statstjänsteman. Det står inte uttryckligen i brevet (som jag har kvar i kopia) men jag kommer ihåg att jag kände stor tveksamhet inför att hamna som tjänsteman i den dagspolitiska häxkitteln i riksdagen. Från början hade man pratat om att bilda ett fristående utredningsinstitut nära fackföreningsrörelsen men det upplägget hade av någon anledning försvunnit. Det skulle istället bli en kvalificerad utredningsresurs knuten till den socialdemokratiska riksdagsgruppen. Det behövdes inte mycket kunskap om hur den politiska världen fungerar för att begripa att arbetet i utredningsgruppen i praktiken skulle komma att domineras av dagsaktuella riksdagsfrågor. Det jag såg framför mig var en slags politiserad spegelbild av arbetet i kanslihuset. Det skulle inte bli särskilt mycket utrymme för långsiktiga, principiella och idémässiga frågor, det som i första hand skulle ha intresserat mig.”